

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melanchthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melanchthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

III. Tumultum autoribus per Luth. repreßis, restituta literarum exercitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1522.

Discipulo-
rum illius
dementia.

Colloq. Al-
zenb. in 4.
fol. 404.
Cochl. in
A8.
Surius in
comm. in
vita Luth.
cit.

III.
Reprimū-
tur Enthu-
siasia à
Luth.

Cedunt
Witten-
bergâ.

fed dupli quadruplive pœna mulctari dicti-
tabant: Gradus promotionum academicos,
philosophiam, humanas disciplinas & stu-
dia litterarum aspernabantur; nihil præter
sacra Biblia legendum asserebant; nec alio
pane vescendum, quam in sudore vultus
per manuum laborem acquisito. Hæc Car-
lostadius absente Luthero multis persuase-
rat, qui per hominem istum fascinati reli-
ctis studijs ad stiuam, ad agriculturam, ad
opificia mechanica diuerterunt. Melanch-
thon etiam à Carlostadio alijsque dementa-
tus tantum imbiberat fanatici spiritus, vt
velut ebrius vehementer nutaret. Sunt, qui
eò dementiæ progressum scribant, vt abdi-
cata professione, relictoque litterario vitæ
genere pisturam meditaretur; ne scilicet aliū
panem comederet, quam manuum labore
comparatum.

Dum ad hunc modum insaniunt & tu-
multuantur isti, Lutherus in castro VVart-
bergensi latitabat: Monitus verò per suos de
fanaticorum conatibus, deq; periculo quod
imminere videbatur ab ista factione, Princi-
pis Electoris iniussu, imò, contra volunta-
tem ipsius, VVittenbergam reuersus est sub
initium quadragesimæ, & habitis ad octi-
dium quotidianis concionibus Enthusia-
starum machinationes, facto in eos impetu
repressit; qua de re in vita Lutheri diximus.
Et quidem Pelargus, Cellarius, Carlostadius,
cū non discederent ab instituto, sed Luthero
se per-

se pertinaciter obijcerent, cedere paulatim ANNO
sunt coacti. At Melanchthon, alijq; nonnul- 1522.
li per Lutherum ab Enthusiasmo deterriti,
quicquid hauserant vertiginosi spiritus, rur-
sus euomuisse dicuntur.

Interea verò, quia malum hoc in multo-
rum animis radices egerat, nec studia floru-
erunt admodum, & à gradibus academico
more conferendis aliquamdiu cessatum fuit. Studia
Witten-
bergæ exu-
lant.

Lutherus interim, licet à reditu durius tra-
ctabat fanaticos istos, Melanchthoné tamen,
quem diligebat vnicè, blandimentis quibus-
dam retinendū putauit, ne per spiritum ver-
tiginis abreptus Carlostadium sequeretur,
seque factioni cœlestium prophetarum ad-
iungeret. Nec infeliciter cefsit ista prensatio:

Melanchthon enim, posteaquam semel à fa-
naticorum consortio discessit, id genus ho-
mines porrò detestatus est, seq; Luthero ve-
lut Achatem in solidum adiunxit: quem ad-
mirabundus non vt præceptorem modo, sed
etiam vt patrem, vt prophetam & Apostolū,
vt virum Dei coluit, eumque vicissim sum-
mis laudibus euexit: vt mutuuum scabunt
muli: Melanch-
thon à Lu-
thero re-
uocatur.

Quamquam hæc coniunctio perpetua
non fuit, vt infra suo loco dicemus. Cæte-
rùm turbatis eorum consilijs, qui bonas lit-
teras & philosophiam in cōtemptum addu-
xerant, Melanchthó à vesania restitutus, an-
no 1522. orationem habuit exordij loco, cum
professionem ordiretur, in qua principio
monuit studiosos, vt ad studia sese bonarum
artium Ei^s de Lu-
th. iudiciū.

Studiosos
ad litteras
reuocat.

ANNO
1524.

artium diligenter adiungerent: deinde viam ostendit & rationem, quam secuti iusta capere possent studiorum incrementa. Illos verò grauitè reprehendit, qui prætextu pietatis omnes bonas litteras, omnem humanitatem contemnunt, quos feritate Vrfos, impietate verò Turcas & Epicureos superare dicit.

Ann. 1524.

Solitudo
Vniuersi-
tatum.

Quamquam verò Melanchthon à Luthero monitus resipuit; tamen augete per Germaniam indices Enthufistarum numero, scholæ paulatim collapsæ sunt, studia viluerunt magis magisque; artes contemptui fuerunt habitæ, & in Vniuersitatibus alijsque gymnasijs magna fuit solitudo. Mouit ea res Lutherum, vt anno 1524. Scriptum ederet ad magistratus ciuitatum in Germania, de scholis constituendis, & instaurandis bonarum artium studijs: scilicet, vt à se suaque doctrina infamiâ huius contemptus remoueret. Hunc libellum Melanchthon latinè redditum studiosis addita præfatiuncula dedicauit, quos sollicitè rogat, vt Lutheri iudicium secuti humanitatis & litterarum studia magni faciant, & publicæ necessitatis causa, rem litterariam strenuè tueantur: Execrandos asserens modis omnibus, qui superstitione ducti desciscant à litteris, & ignauitæ suæ religionem prætexant. Imò vt reipsa demonstraret, se linguarum & bonarum artium studia, quanto possit conatu, deinceps à contemptu vindicaturum, ipse conscripsit artiũ

Luth. scrip-
tũ de scho-
lis restitu-
endis.

*In præf. li-
belli, de
scholis Con-
stit.*

In illud
Melanch-
th præfa-
tio.

præ-